

Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
MACIEJE SZPUNARA
přednesené dne 26. ledna 2023¹

Věc C-689/21

X

proti

Udlændinge- og Integrationsministeriet

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Østre Landsret (odvolací soud pro východní oblast, Dánsko)]

„Řízení o předběžné otázce – Občanství Unie – Článek 20 SFEU – Článek 7 Listiny základních práv Evropské unie – Státní příslušnost členského a třetího státu – Ztráta státní příslušnosti členského státu ze zákona při dosažení věku 22 let z důvodu neexistence skutečné vazby v případě, že před tímto datem nebyla podána žádost o její zachování – Ztráta občanství Unie – Posouzení přiměřenosti důsledků ztráty z hlediska unijního práva“

I. Úvod

1. Vnitrostátní právní úprava členského státu stanoví za určitých podmínek pro státní příslušníky tohoto státu ztrátu státní příslušnosti ze zákona při dosažení věku 22 let z důvodu neexistence skutečné vazby a v případě, že před tímto okamžikem nebyla podána žádost o zachování této příslušnosti. To má ovšem pro dotyčnou osobu za následek ztrátu jejího statusu občana Unie, přestože vnitrostátní orgány neprováděly kontrolu přiměřenosti důsledků, které má tato ztráta pro danou osobu z hlediska unijního práva, pokud je žádost podána po dosažení tohoto věku.

2. Předkládající soud si přeje, aby mu bylo objasněno, zda je taková vnitrostátní právní úprava v souladu s článkem 20 SFEU ve spojení s článkem 7 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“).

3. Projednávaná věc je čtvrtým příspěvkem do kapitoly týkající se povinností členských států v oblasti nabývání a pozbývání státního občanství z hlediska unijního práva, kterou otevřela věc, v níž byl vydán rozsudek Rottmann². Judikatura vycházející z tohoto rozsudku byla Soudním dvorem potvrzena v rozsudcích Tjebbes a další³ a Wiener Landesregierung (Odvolání příslibu udělení státního občanství)⁴. Tato věc poskytuje Soudnímu dvoru příležitost znovu přezkoumat

¹ – Původní jazyk: francouzština

² – Rozsudek ze dne 2. března 2010 (C-135/08, dále jen „rozsudek Rottmann“, EU:C:2010:104).

³ – Rozsudek ze dne 12. března 2019 (C-221/17, dále jen „rozsudek Tjebbes a další“, EU:C:2019:189).

⁴ – Rozsudek ze dne 18. ledna 2022 (C-118/20, dále jen „rozsudek Wiener Landesregierung“, EU:C:2022:34).

podmínky automatické ztráty státní příslušnosti členského státu, která má za následek ztrátu statusu občana Unie, vzhledem k požadavkům vyplývajících z unijního práva, jak je vyložil Soudní dvůr v rozsudku Tjebbes a další.

II. Právní rámec

A. Unijní právo

4. Článek 20 odst. 1 SFEU zavádí občanství unie a stanoví, že „[k]aždá osoba, která má státní příslušnost členského státu“, je občanem Unie. Podle čl. 20 odst. 2 písm. a) SFEU mají všichni občané Unie „právo svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států“.

5. Podle článku 7 Listiny má každý právo na respektování svého soukromého a rodinného života, obydlí a komunikace.

B. Dánské právo

6. Článek 8 odst. 1 Lov nr. 422 om dansk indfødsret, lovbekendtgørelse (zákon o dánské státní příslušnosti, kodifikované znění č. 422) ze dne 7. června 2004 ve znění použitelném na spor v původním řízení (dále jen „zákon o státní příslušnosti“) stanoví:

„Osoba narozená v zahraničí, která nikdy nežila na území státu ani v něm nepobývala za okolností, které by svědčily o tom, že má na Dánsko úzkou vazbu, pozbývá dánské státní příslušnosti dosažením věku 22 let, ledaže by se tak stala osobou bez státní příslušnosti. Ministr pro uprchlíky, migranty a integraci nebo osoba, kterou k tomu ministr pověří, však může na základě žádosti podané před tímto okamžikem povolit zachování státní příslušnosti.“

7. Cirkulæreskrivelse nr. 10873 om naturalisation (oběžník o udělení státního občanství č. 10873) ze dne 13. října 2015 byl pozměněn oběžníkem č. 9248 ze dne 16. března 2016 (dále jen „oběžník o naturalizaci“).

8. Podle oběžníku o naturalizaci musí bývalí dánští státní příslušníci, kteří dotčené příslušnosti pozbyli podle čl. 8 odst. 1 zákona o státní příslušnosti, v zásadě splňovat obecné podmínky pro nabytí dánské státního občanství vyžadované zákonem. To znamená, že osoby, které splňují podmínky stanovené tímto oběžníkem, pokud jde o pobyt, věk, řádné chování, dluhy vůči orgánům veřejné moci, soběstačnost, zaměstnání, znalost dánskému jazyka a znalost dánské společnosti, kultury a historie, spadají do dánské vládního návrhu zákona o udělování státního občanství. Podle čl. 5 odst. 1 tohoto oběžníku musí žadatel v okamžiku podání žádosti o udělení státního občanství pobývat na území státu. Podle jeho článku 7 se u žadatele vyžaduje nepřetržitý pobyt po dobu devíti let.

9. Podle článku 13 ve spojení s bodem 3 přílohy 1 téhož oběžníku mohou být obecné požadavky na pobyt zmírněny u osob, které měly dříve dánskou státní příslušnost nebo jsou dánskému původu.

III. Skutkový stav věci v původním řízení, předběžná otázka a řízení před Soudním dvorem

10. Žalobkyně v původním řízení, která se narodila 5. října 1992 ve Spojených státech amerických a v Dánsku nikdy nežila, má od narození dánské a americké státní občanství. Má dva sourozence žijící ve Spojených státech, z nichž jeden je dánský státní příslušník, a v Dánsku nemá ani rodiče, ani sourozence.

11. Dne 17. listopadu 2014 podala u Udlændinge – og Integrationsministeriet (ministerstvo pro přistěhovalectví a integraci) žádost o vydání potvrzení o zachování dánské státní příslušnosti po dosažení věku 22 let. Na základě informací uvedených v této žádosti toto ministerstvo konstatovalo, že žalobkyně v původním řízení pobývala v Dánsku před svými 22. narozeninami nanejvýš 44 týdnů. Kromě toho žalobkyně v původním řízení prohlásila, že v Dánsku pobývala pět týdnů po svých 22. narozeninách a že byla v roce 2015 členkou dánského ženského národního basketbalového týmu. Rovněž uvedla, že v roce 2005 strávila přibližně tři až čtyři týdny ve Francii. Nic však nenasvědčuje tomu, že by ještě jindy pobývala na území jiného členského státu Unie.

12. Rozhodnutím ze dne 31. ledna 2017 (dále jen „sporné rozhodnutí“) uvedené ministerstvo žalobkyni v původním řízení informovalo, že podle čl. 8 odst. 1 první věty zákona o státní příslušnosti pozbyla dánské státní příslušnosti dosažením věku 22 let a že výjimku stanovenou v čl. 8 odst. 1 druhé větě tohoto zákona nelze uplatnit, neboť její žádost o zachování dánské státní příslušnosti byla podána po dosažení věku 22 let. V tomto rozhodnutí se především uvádí, že žalobkyně v původním řízení pozbyla dánské státní příslušnosti dosažením věku 22 let, neboť v Dánsku nikdy neměla bydliště ani tam nikdy nepobývala za podmínek svědčících o úzké vazbě k tomuto členskému státu, přičemž celková doba všech pobytů, které na území tohoto státu strávila před dosažením věku 22 let, činila nanejvýš 44 týdnů.

13. Dne 9. února 2018 podala žalobkyně v původním řízení k Københavns byret (městský soud v Kodani, Dánsko) žalobu na zrušení sporného rozhodnutí a vrácení věci k opětovnému projednání. Usnesením ze dne 3. dubna 2020 byla věc postoupena Østre Landsret (odvolací soud pro východní oblast, Dánsko), který rozhodl o přezkoumání věci v prvním stupni.

14. Za těchto okolností se rozhodnutím ze dne 11. října 2021, doručeným Soudnímu dvoru dne 16. listopadu 2021, Østre Landsret (odvolací soud pro východní oblast) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Brání článek 20 SFEU ve spojení s článkem 7 [Listiny] takové právní úpravě členského státu, jako je právní úprava dotčená v původním řízení, podle níž platí, že osoby narozené mimo území tohoto členského státu, které v něm nikdy nežily ani v něm nepobývaly za okolností, které by svědčily o tom, že mají na tento členský stát úzkou vazbu, pozbývají ze zákona státní občanství tohoto členského státu při dosažení věku 22 let, což má za důsledek, že osoby, které nemají občanství jiného členského státu, přicházejí o status občanů Unie a o práva s tímto statutem spojená, s přihlédnutím k tomu, že z právní úpravy dotčené v původním řízení vyplývá, že

- a) existence úzké vazby na tento členský stát se předpokládá zejména tehdy, pokud je celková doba pobytů v tomto členském státě delší než jeden rok;

- b) pokud je žádost o zachování státní příslušnosti podána před dosažením věku 22 let, lze povolení k zachování státní příslušnosti daného členského státu získat za méně přísných podmínek a příslušné orgány musí za tímto účelem zkoumat důsledky ztráty státního občanství, a
- c) ztracené státní občanství lze po dosažení věku 22 let nabýt zpět pouze udělením, s nímž je spojena řada podmínek, mezi něž patří i podmínka nepřetržitého dlouhodobého pobytu v dotčeném členském státě, i když tento požadavek může být u bývalých státních příslušníků tohoto členského státu poněkud zmírněn?“

15. Žalobkyně v původním řízení, dánská a francouzská vláda, jakož i Evropská komise předložily písemná vyjádření. Stejní zúčastnění s výjimkou francouzské vlády byli zastoupeni na jednání, které se konalo dne 4. října 2022, a odpověděli na otázky k ústnímu zodpovězení, které jim položil Soudní dvůr.

IV. Právní analýza

16. Podstatou předběžné otázky předkládajícího soudu je, zda článek 20 SFEU musí být ve světle článku 7 Listiny vykládán v tom smyslu, že brání právní úpravě členského státu, která za určitých podmínek stanoví ztrátu státní příslušnosti tohoto státu ze zákona při dosažení věku 22 let z důvodu neexistence skutečné vazby, pokud před dosažením tohoto věku nebyla podána žádost o její zachování, což pro osoby, které nemají zároveň státní příslušnost jiného členského státu, znamená ztrátu jejich statusu občana Unie a s ním spojených práv, aniž je v případě, kdy je tato žádost podána po dosažení věku 22 let, prováděno individuální posouzení důsledků, které pro ně s ohledem na zásadu proporcionality taková ztráta má z hlediska unijního práva.

17. Pochybnosti předkládajícího soudu, které se týkají souladu právní úpravy ztráty dánské státní příslušnosti při dosažení věku 22 let, která je stanovena v čl. 8 odst. 1 zákona o státní příslušnosti, s článkem 20 SFEU ve spojení s článkem 7 Listiny, vycházejí zprv z toho, že ztráta této státní příslušnosti, a tudíž i statusu občana Unie, je automatická a neexistuje výjimka z tohoto ustanovení, a zadruhé z obtížnosti zpětného nabytí státního občanství na základě udělení po dosažení tohoto věku.

18. Ve své analýze uvedu nejprve aspekty spojené se sporem v původním řízení, které se mi jeví relevantní pro řízení před Soudním dvorem (část A). Dále představím hlavní myšlenky, které vyplývají z judikatury Soudního dvora týkající se ztráty statusu občana Unie, a zejména z rozsudku Tjebbes a další, z něhož předkládající soud vycházel při svých pochybnostech o souladu právní úpravy ztráty dánské státní příslušnosti s unijním právem (část B). Nakonec rozeberu předběžnou otázku ve světle této judikatury, přičemž se budu soustředit zprv na přezkum legitimacy obecného zájmu, který sleduje ztráta dánské státní příslušnosti stanovená dotčenou právní úpravou, a zadruhé na kontrolu přiměřenosti této ztráty, která má za následek pozbytí statusu občana Unie na základě unijního práva (část C).

A. K aspektům sporu v původním řízení, které jsou relevantní pro řízení před Soudním dvorem

1. Zvláštnosti dánské právní úpravy ztráty státní příslušnosti dotčené ve sporu v původním řízení

19. Z právního rámce, který představil předkládající soud, vyplývá, že režim ztráty dánské státní příslušnosti ze zákona vychází z čl. 8 odst. 1 zákona o státní příslušnosti a ze správní praxe ministerstva pro přistěhovalectví a integraci při uplatňování tohoto ustanovení⁵ a dále z oběžníku o naturalizaci, který stanoví podmínky vyžadované pro nabytí státního občanství zpět u bývalých dánských státních příslušníků, kteří pozbyli dotčenou příslušnost podle uvedeného ustanovení.

20. Pokud jde zaprvé o zákon o státní příslušnosti, připomínám, že čl. 8 odst. 1 první věta tohoto zákona stanoví ztrátu dánského státního občanství ze zákona při dosažení věku 22 let u každého dánského státního příslušníka „narozeného v zahraničí, který nikdy nežil [v Dánsku] ani v něm nepobýval za okolností, které by svědčily o tom, že má na Dánsko úzkou vazbu, [...] ledaže by se tak stal osobou bez státní příslušnosti“⁶. Ustanovení čl. 8 odst. 1 druhá věta tohoto zákona nicméně stanoví výjimku z tohoto pravidla, a sice možnost pro takové státní příslušníky podat k ministerstvu pro přistěhovalectví a integraci žádost o zachování své dánské státní příslušnosti před dosažením věku 22 let.

21. Pokud jde zadruhé o *správní praxi* ministerstva pro přistěhovalectví a integraci týkající se uplatňování čl. 8 odst. 1 zákona o státní příslušnosti, předkládající soud uvádí následující skutečnosti.

22. Nejprve ohledně pravidla stanoveného v první větě daného ustanovení tento soud uvádí, pokud jde o kritérium pobytu dotčené v projednávané věci, že se rozlišuje podle toho, zda doba pobytu v Dánsku před dosažením věku 22 let trvala alespoň jeden rok, nebo kratší dobu. V prvním případě dotčené ministerstvo uznává existenci „dostatečně úzké vazby“ na Dánsko pro zachování dánské státní příslušnosti. V druhém případě jsou však požadavky týkající se úzké vazby, které z této správní praxe vyplývají, přísnější⁷. Žadatel musí totiž prokázat, že pobyty byt kratší než jeden rok jsou přesto výrazem „zvláštní úzké vazby na Dánsko“. V tomto ohledu předkládající soud upřesňuje, že podle přípravných prací na zákonu o státní příslušnosti⁸ se takové pobyty mohou vztahovat k době vojenské služby, vysokoškolských studií, vzdělávání nebo opakovaným prázdninovým pobytům určité délky.

⁵ – Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že správní praxe ministerstva pro přistěhovalectví a integraci týkající se použití § 8 odst. 1 zákona o státní příslušnosti vychází z přípravných prací na tomto ustanovení.

⁶ – Pokud jde o kritérium bydliště, které není dotčené v této věci, předkládající soud uvádí, že podle správní praxe ministerstva pro přistěhovalectví a integraci je toto kritérium naplněno, pokud se jedná o *pobyt registrovaný* v centrálním rejstříku osob (CPR) v délce nejméně tří měsíců před dosažením věku 22 let nebo pokud může dotyčná osoba prokázat, že měla v Dánsku před dosažením věku 22 *adresu* po dobu alespoň tří po sobě jdoucích měsíců a že byl tento pobyt na dobu nejméně tří měsíců předem zamýšlen. Podle předkládacího soudu se konkrétně pobyt ve Finsku nebo ve Švédsku po dobu nejméně sedmi let považuje za pobyt v Dánsku.

⁷ – Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že v tomto případě může být v souladu se správní praxí ministerstva pro přistěhovalectví a integraci důraz kladen zejména na to, zda se pobyty uskutečnily krátce před dosažením věku 22 let, nebo o mnoho let dříve, a zda měly odrážet vlastní přání žadatele navštívit Dánsko, nebo vycházely zejména z rozhodnutí rodičů nebo zaměstnavatele.

⁸ – Předkládající soud odkazuje na oddíl 2.2.2 důvodové zprávy k návrhu zákona č. L138 ze dne 28. ledna 2004, který se týká § 8 zákona o státní příslušnosti.

23. Pokud jde dále o výjimku z pravidla stanovenou v čl. 8 odst. 1 druhé větě zákona, předkládající soud uvádí, že podle správní praxe dotčeného ministerstva v případě, že nejsou splněné podmínky bydliště nebo pobytu, a pokud *žádost byla podána před dosažením věku 22 let*⁹, je důraz kladen na řadu dalších aspektů, jako je celková doba pobytu v Dánsku, počet pobytů v tomto členském státě, skutečnost, zda se pobyty uskutečnily krátce před dosažením věku 22 let, nebo o několik let dříve, jakož i skutečnost, zda žadatel mluví plynně dánsky a má navíc k uvedenému členskému státu vztah.

24. Konečně pokud jde o žádosti o zachování státní příslušnosti, z údajů poskytnutých předkládajícím soudem vyplývá, že ministerstvo pro přistěhovalce a integraci vyřizuje tyto žádosti třemi různými způsoby podle toho, zda je žadatel v okamžiku podání žádosti méně než 21 let, 21 až 22 let, nebo více než 22 let. Jestliže je žadatel méně než 21 let, uvedené ministerstvo mu pouze vydá potvrzení o státním občanství s výhradou ztráty dánské státní příslušnosti podle čl. 8 zákona o státní příslušnosti, což podle předkládajícího soudu znamená, že uvedené ministerstvo zaujímá postoj nikoli k otázce, zda si žadatel zachová dánskou státní příslušnost, ale pouze k otázce, zda tuto státní příslušnost má. Dotčený soud uvádí, že to vyplývá ze situace, že podle praxe téhož ministerstva musí být posouzení zachování státní příslušnosti provedeno *co nejbližší k věku 22 let*.

25. Předkládající soud mimoto upřesňuje, že tato dánská správní praxe se sice stále uplatňovala navzdory rozsudku Tjebbes a další, který byl vydán až po rozhodnutí v původním řízení, čl. 8 odst. 1 zákona o státní příslušnosti však byl novelizován. Předkládající soud uvádí, že tato změna znamená, že ministerstvo pro přistěhovalce a integraci od nynějška musí v případě žádosti o zachování státní příslušnosti podané *před dosažením věku 22 let* zohlednit určité další aspekty, aby mohlo provést individuální posouzení účinků, které má z hlediska unijního práva ztráta dánské státní příslušnosti, a tudíž i občanství Unie. V tomto ohledu musí toto ministerstvo posoudit, zda jsou tyto účinky přiměřené cílům právní úpravy dotčené v původním řízení, a sice existenci skutečné vazby mezi dánskými státními příslušníky a Dánskem.

26. Pokud jde zatřetí o *oběžník o naturalizaci*, předkládající soud uvádí, že bývalí dánští státní příslušníci, kteří pozbyli danou příslušnost podle čl. 8 odst. 1 zákona o státní příslušnosti, mají možnost požádat o její udělení a že v takovém případě musí v zásadě splnit řadu obecných podmínek pro její nabytí, které tento zákon stanoví¹⁰. Nicméně tyto podmínky mohou být vůči takovým státními příslušníky zmírněny, pokud jde o vyžadovanou dobu nepřetržitého pobytu v Dánsku v délce 9 let¹¹. Z informací předložených předkládajícím soudem nicméně vyplývá, že toto zmírnění má velmi omezený rozsah působnosti a nic nemění na tom, že podle čl. 5 odst. 1 tohoto oběžníku musí mít žadatel v době podání žádosti bydliště na území státu¹².

2. Situace žalobkyně v původním řízení

27. Pokud jde o situaci žalobkyně v původním řízení, předkládající soud učinil následující skutková zjištění: má dvojí, dánské a americké, státní občanství; narodila se ve Spojených státech a nikdy nežila v Dánsku; nicméně v tomto členském státě pobývala po dobu 44 týdnů před dosažením věku 22 let a po dobu 5 týdnů po dosažení tohoto věku; podala u ministerstva pro

⁹ – Je třeba připomenout, že tato podmínka vyplývá z § 8 odst. 1 druhé věty zákona o státní příslušnosti.

¹⁰ – K těmto obecným podmínkám viz bod 8 tohoto stanoviska. Předkládající soud uvádí, že článek 44 odst. 1 ústavy stanoví, že žádný cizinec nesmí získat dánskou státní příslušnost jinak než na základě zákona. Proto musí být udělení státního občanství provedeno zákonem, který výslovně zmiňuje jméno každé naturalizované osoby.

¹¹ – V tomto ohledu viz bod 9 tohoto stanoviska.

¹² – K správní praxi ministerstva pro přistěhovalce a integraci týkající se kritéria „bydliště“ viz poznámka pod čarou 10 tohoto stanoviska.

přistěhovalectví a integraci žádost o zachování státní příslušnosti 43 dní po dosažení věku 22 let; sporným rozhodnutím byla informována jednak o pozbytí dánské státní příslušnosti ze zákona při dosažení věku 22 let z důvodu neexistence skutečné vazby, když před tímto okamžikem nepodala žádost o její zachování podle čl. 8 odst. 1 první věty zákona o státní příslušnosti, a jednak o skutečnosti, že se na ni nevztahuje výjimka stanovená v čl. 8 odst. 1 druhé větě tohoto zákona, jelikož svoji žádost podala až po dosažení věku 22 let.

B. K hlavním myšlenkám judikatury Soudního dvora týkající se ztráty statusu občana Unie

28. V následujících úvahách představím judikaturu Soudního dvora týkající se ztráty statusu občana Unie a prvky jejího vývoje, které jsou důležité pro analýzu v této věci.

1. Rozsudek Rottmann: zakotvení zásady soudního přezkumu prováděného z hlediska unijního práva

29. Soudní dvůr v rozsudku Rottmann¹³, který se týkal přezkumu rozhodnutí německých orgánů odejmout státní občanství nabyté udělením, nejprve potvrdil zásadu zakotvenou v 90. letech¹⁴, podle níž musí členské státy při výkonu své pravomoci v oblasti nabývání a pozbývání státní příslušnosti *dodržovat unijní právo*¹⁵. Dále Soudní dvůr vyjasnil dosah této zásady, když upřesnil, že „[s]kutečnost, že určitá oblast spadá do pravomoci členských států, nebrání tomu, aby v situacích, na které se uplatní unijní právo, musela dotyčná vnitrostátní pravidla toto právo respektovat“¹⁶. Soudní dvůr tak měl vzhledem k základní povaze statusu občana Unie, který mu přiznává článek 20 SFEU, za to, že situace občana Unie, vůči němuž bylo orgány členského státu přijato rozhodnutí o zrušení aktu, jímž mu bylo uděleno státní občanství, na základě které může po předchozí ztrátě státní příslušnosti jiného členského státu, kterou měl původně, přijít o uvedený status a o práva s ním spojená, spadá svojí povahou a důsledky do unijního práva¹⁷.

30. Soudní dvůr rovněž zakotvil zásadu, podle níž výkon této pravomoci může, jedná-li se o občany Unie, a v rozsahu, ve kterém se dotýká práv přiznaných a chráněných unijním právním řádem, což je mj. případ rozhodnutí o zrušení aktu, jímž bylo uděleno státní občanství, podléhat *soudnímu přezkumu prováděnému z hlediska unijního práva*¹⁸. Proto poté, co dospěl k závěru, že rozhodnutí o odnětí státního občanství získaného udělením na základě podvodného jednání je v zásadě legitimní¹⁹, Soudní dvůr prohlásil, že takové rozhodnutí však podléhá posouzení přiměřenosti, který musí „zohlednit případné *důsledky*, které má toto rozhodnutí pro dotyčného a případně pro jeho rodinné příslušníky, co se týče ztráty práv, která má každý občan Unie“²⁰.

¹³ – Připomínám, že J. Rottmann získal německou státní příslušnost podvodem.

¹⁴ – Viz rozsudek ze dne 7. července 1992, Micheletti a další (C-369/90, EU:C:1992:295, bod 10), podle něhož „vymezení podmínek nabytí a pozbytí státní příslušnosti je v souladu s mezinárodním právem v pravomoci každého členského státu, přičemž při výkonu této pravomoci *musí* být dodržováno [unijní] právo“. Kurzivou zvýraznil autor stanoviska. Připomínám, že Soudní dvůr tuto myšlenku nastínil již v rozsudcích ze dne 7. února 1979, Auer (136/78, EU:C:1979:34, bod 28), a ze dne 12. listopadu 1981, Airola v. Komise (72/80, EU:C:1981:267, bod 8 a násl.). Jedná se totiž o obecnou zásadu unijního práva uplatněnou v oblasti občanství Unie.

¹⁵ – Rozsudek Rottmann, body 39 a 45, jakož i citovaná judikatura.

¹⁶ – Rozsudek Rottmann, bod 41 a citovaná judikatura. Musím připomenout, že Soudní dvůr se v bodě 41 uvedeného rozsudku opřel o ustálenou judikaturu týkající se situací, v nichž jsou právní předpisy přijaté v oblasti, která spadá do vnitrostátní pravomoci, posuzovány ve světle unijního práva. Viz rovněž stanovisko generálního advokáta Poiares Madura v dané věci (C-135/08, EU:C:2009:588, bod 20).

¹⁷ – Rozsudek Rottmann, body 42 a 43.

¹⁸ – Rozsudek Rottmann, bod 48.

¹⁹ – Rozsudek Rottmann, bod 54. Viz také body 51 až 53.

²⁰ – Rozsudek Rottmann, bod 56. Kurzivou zvýraznil autor stanoviska.

31. Soudní dvůr konečně rozhodl, že článek 20 SFEU nebrání tomu, aby členský stát odňal občanu Unie státní příslušnost tohoto členského státu nabytou udělením, byla-li získána podvodným jednáním, *pokud* toto rozhodnutí o odnětí dodrží zásadu proporcionality²¹.

32. Tato judikatura byla potvrzena a v některých bodech doplněna dvěma pozdějšími rozsudky Soudního dvora.

2. Rozsudek Tjebbes a další: význam individuálního posouzení důsledků ztráty statusu občana Unie v rámci kontroly přiměřenosti

33. V rozsudku Tjebbes a další, který se týkal posouzení obecné podmínky pro automatickou ztrátu nizozemské státní příslušnosti²², a tudíž ztráty statusu občana Unie dotyčných osob²³, z hlediska unijního práva, bylo východiskem úvah Soudního dvora potvrzení zásady stanovené v předchozí judikatuře²⁴. Soudní dvůr proto na základě bodů 42 a 45 rozsudku Rottmann potvrdil, že situace občanů Unie, kteří jsou státními příslušníky *pouze jednoho členského státu*, a kteří v důsledku ztráty této státní příslušnosti *přicházejí o status občana Unie* přiznaný článkem 20 SFEU, jakož i práva s ním spojená, spadá svou povahou a svými důsledky do působnosti unijního práva, a členské státy tak musí při výkonu svých pravomocí v oblasti státní příslušnosti dodržovat unijní právo²⁵.

34. Přesněji řečeno, Soudní dvůr nejprve po připomenutí zejména toho, že členský stát je v rámci výkonu své pravomoci, která mu umožňuje vymezit podmínky pro nabývání a pozbývání státní příslušnosti, oprávněn vycházet z předpokladu, že státní příslušnost je odrazem projevení skutečné vazby mezi ním samotným a jeho státními příslušníky, a tudíž spojit neexistenci nebo zánik takové skutečné vazby se ztrátou své státní příslušnosti²⁶, potvrdil, že unijní právo v zásadě nebrání tomu, aby v takových situacích, jako jsou uvedeny v dotčené vnitrostátní právní úpravě, členský stát z důvodů obecného zájmu stanovil ztrátu státní příslušnosti, a to i tehdy, má-li tato ztráta za následek ztrátu statusu občana Unie dotyčné osoby²⁷.

35. Následně však Soudní dvůr poté, co zdůraznil význam dodržování zásady proporcionality příslušnými orgány a vnitrostátními soudy v těchto situacích, prohlásil, že ztráta státní příslušnosti členského státu ze zákona je neslučitelná s touto zásadou, pokud příslušná vnitrostátní právní úprava neumožňuje kdykoli provést *individuální posouzení* důsledků této ztráty pro dotyčné osoby s ohledem na unijní právo²⁸.

36. Z toho podle Soudního dvora vyplývá, že v situaci, kdy došlo ke ztrátě státní příslušnosti určitého členského státu ze zákona a tato ztráta má za následek ztrátu statusu občana Unie, musí být příslušné vnitrostátní orgány a vnitrostátní soudy schopny příležitostně posoudit *důsledky této ztráty* státní příslušnosti, a případně *zajistit, aby dotyčné osobě byla státní příslušnost navrácena ex tunc* v případě, že požádá o vydání cestovního dokladu nebo jiného dokladu potvrzujícího její

²¹ – Rozsudek Rottmann, bod 59 a výrok.

²² – A sice okolnosti týkající se každého nizozemského státního příslušníka, který má zároveň státní příslušnost jiného členského státu, že pobýval mimo Nizozemsko a území, na nichž se uplatní Smlouva o EU, nepřetržitě po dobu deseti let.

²³ – Ve věci, v níž byl vydán Rozsudek Rottmann, se jednalo o individuální rozhodnutí o odnětí státního občanství na základě jednání dotyčné osoby.

²⁴ – Rozsudek Tjebbes a další, bod 30 a citovaná judikatura.

²⁵ – Rozsudek Tjebbes a další, bod 32.

²⁶ – Rozsudek Tjebbes a další, bod 35. Viz také Rozsudek Rottmann, bod 51.

²⁷ – Rozsudek Tjebbes a další, bod 39.

²⁸ – Rozsudek Tjebbes a další, body 40 a 41.

státní příslušnost²⁹. Soudní dvůr ještě dodal, že toto posouzení přiměřenosti ukládá vnitrostátním orgánům a soudům povinnost ujistit se, že taková ztráta státní příslušnosti je v souladu se základními právy zaručenými Listinou, na jejichž dodržování Soudní dvůr dbá, a zejména s právem na respektování rodinného života, které je zakotveno v článku 7 Listiny³⁰.

37. Judikatura vycházející z rozsudků Rottmann a Tjebbes a další byla potvrzena rozsudkem Wiener Landesregierung, v němž Soudní dvůr jasně dospěl k závěru, že rozhodnutí dotčené v posledně uvedené věci není v souladu se zásadou proporcionality.

3. Rozsudek Wiener Landesregierung: neslučitelnost rozhodnutí napadeného v uvedené věci se zásadou proporcionality

38. Dovoluji si odkázat na úvahy, které jsem učinil ve svém stanovisku ve věci Wiener Landesregierung³¹, a v zájmu přehlednosti se zde omezím na stručné připomenutí prvků rozsudku Wiener Landesregierung, které jsou relevantní pro analýzu otázek položených předkládajícím soudem v projednávané věci.

39. V dané věci chtěl rakouský soud vědět, zda situace osoby, která je státním příslušníkem pouze jednoho členského státu a této příslušnosti se vzdá – v důsledku čehož ztratí status občana Unie – aby nabyla rakouskou státní příslušnost v návaznosti na příslib rakouských orgánů, že jí tato příslušnost bude udělena, spadá svou povahou a důsledky do unijního práva, je-li tento příslib odvolán s tím důsledkem, že je této osobě znemožněno znovu nabýt status občana Unie. Soudní dvůr na tuto otázku odpověděl kladně, čímž potvrdil použitelnost unijního práva na takovou situaci³².

40. Rakouský soud rovněž zjišťoval, zda příslušné vnitrostátní orgány, a případně vnitrostátní soudy jsou povinny ověřit, zda rozhodnutí o odvolání příslibu udělení státního občanství členského státu, pokud vede u dotčené osoby k definitivní ztrátě statusu občana Unie, je v souladu se zásadou proporcionality, co se týče jeho důsledků pro situaci dotčené osoby z hlediska unijního práva. Soudní dvůr i na tuto otázku odpověděl kladně, čímž potvrdil povinnost vnitrostátních soudů hostitelského členského státu ověřit slučitelnost dotčeného vnitrostátního rozhodnutí se zásadou proporcionality³³.

41. Rád bych upozornil na některé prvky tohoto rozsudku.

42. Soudní dvůr zaprvé vyzdvihl význam posouzení individuální situace dotčené osoby, a případně její rodiny v rámci přezkumu dodržení zásady proporcionality zakotvené unijním právem³⁴. V tomto ohledu zejména připomněl svoji ustálenou judikaturu, podle níž je věcí

²⁹ – Rozsudek Tjebbes a další, bod 42 a výrok.

³⁰ – Rozsudek Tjebbes a další, bod 45 a výrok.

³¹ – C-118/20, EU:C:2021:530. Viz bod 47 a násl.

³² – Rozsudek Wiener Landesregierung, bod 44 a výrok 1.

³³ – Rozsudek Wiener Landesregierung, bod 58 a citovaná judikatura. Je třeba poznamenat, že v bodě 49 tohoto rozsudku Soudní dvůr v rámci posouzení druhé předběžné otázky s odkazem na bod 62 rozsudku Rottmann prohlásil, že zásady vyplývající z unijního práva, co se týče pravomoci členských států v oblasti státního občanství, jakož i jejich povinnosti vykonávat tuto pravomoc v souladu s unijním právem, se uplatní na hostitelský členský stát i na členský stát původní státní příslušnosti.

³⁴ – Rozsudek Wiener Landesregierung, bod 59 a citovaná judikatura.

příslušných vnitrostátních orgánů, a případně vnitrostátních soudů ujistit se o tom, že dotčené vnitrostátní rozhodnutí je v souladu se základními právy zaručenými Listinou, a zejména s právem na respektování rodinného života, které je zakotveno v jejím článku 7³⁵.

43. Zadruhé po přezkoumání odůvodnění vnitrostátního rozhodnutí, které vedlo ke ztrátě statusu občana Unie, uplatňovaného rakouskou vládou³⁶, měl Soudní dvůr za to, že s ohledem na významné důsledky na situaci dotčené osoby, zejména pokud jde o běžný vývoj jejího rodinného a profesního života, které jsou spojeny s rozhodnutím o odvolání příslibu udělení rakouského státního občanství, v jehož důsledku se ztráta statusu občana Unie stala konečnou, se toto rozhodnutí nejeví jako přiměřené závažnosti deliktů spáchaných touto osobou³⁷. Proto Soudní dvůr rozhodl, že „[t]omuto požadavku slučitelnosti se zásadou proporcionality *není vyhověno*, je-li takové rozhodnutí odůvodněno správnými delikty porušujícími zákon o silničním provozu, jež jsou podle platného vnitrostátního práva trestány pouhou peněžitou sankcí“. Jinak řečeno, Soudní dvůr měl v rámci této judikatury poprvé zcela jasně za to, že takové vnitrostátní rozhodnutí *není v souladu se zásadou proporcionality* zakotvenou v unijním právu³⁸.

4. Zásady vyplývající z judikatury, které se týkají analýzy podmínek nabývání a pozbývání státní příslušnosti z hlediska unijního práva

44. Hlavní myšlenky, které se prolínají celou judikaturou Soudního dvora týkající se ztráty statusu občana Unie, jsou založené především na dvou zásadách vyplývajících z judikatury.

45. První zásadou je, že členské státy musí při výkonu pravomoci v oblasti nabývání a pozbývání státní příslušnosti *dodržovat unijní právo*. Porozumění této zásadě předpokládá správně pochopit rozdíl mezi touto výlučnou pravomocí a jejím výkonem v souladu s unijním právním řádem. V tomto ohledu musím poznamenat, že tato pravomoc členských států nebyla Soudním dvorem nikdy zpochybněna. Jak napsal generální advokát Poiares Maduro, „nabývání a pozbývání státního občanství (a tudíž i občanství Unie) jsou samy o sobě upraveny unijním právem, ale *podmínky* nabývání a pozbývání státního občanství musí být slučitelné s pravidly unijního práva a respektovat práva občana Unie“³⁹. Proto nelze z této zásady vyvozovat absolutní nemožnost odnětí státní příslušnosti v případě, že povede ke ztrátě statusu občana Unie, ani se domnívat, že *podmínky* pro nabývání a pozbývání státní příslušnosti jsou mimo kontrolu unijního práva⁴⁰. Status občana Unie totiž nemůže být zbaven svého užitečného účinku, a tudíž práva s ním spojená nemohou být porušena přijetím vnitrostátních právních předpisů, které nejsou v souladu s unijním právem, a zejména se zásadami vyplývajících z judikatury Soudního dvora, jak byly připomenuty výše⁴¹.

46. Druhou zásadou je, že *soudní přezkum je prováděn z hlediska unijního práva*, a především s ohledem na zásadu proporcionality. V souvislosti s dodržováním zásady proporcionality je třeba mít na paměti několik věcí: především, individuální posouzení důsledků ztráty statusu občana Unie pro dotčenou osobu a její rodinné příslušníky, pokud jde o ztrátu práv, která požívá

³⁵ – Rozsudek Wiener Landesregierung, bod 61 a citovaná judikatura.

³⁶ – Rozsudek Wiener Landesregierung, body 60 a 62 až 72.

³⁷ – Rozsudek Wiener Landesregierung, bod 73.

³⁸ – Rozsudek Wiener Landesregierung, bod 74 a výrok 2.

³⁹ – Viz stanovisko generálního advokáta Poiares Madura ve věci Rottmann (C-135/08, EU:C:2009:588, bod 23). Kurzivou zvýraznil autor stanoviska.

⁴⁰ – V tomto smyslu viz stanovisko generálního advokáta Poiares Madura ve věci Rottmann (C-135/08, EU:C:2009:588, bod 23).

⁴¹ – V tomto ohledu viz rozsudky ve věci Rottmann (body 41 až 43, 45, 48, 56 a 59), Tjebbes a další (body 30, 32, 40 až 42 a 45), jakož i Wiener Landesregierung (body 44, 59, 61 a 73). Viz také body 29 až 43, a především bod 45 tohoto stanoviska.

každý občan Unie; dále požadavek souladu těchto důsledků se základními právy zaručenými Listinou, a konečně případně povinnost zajistit, aby dotyčná osoba nabyla státní občanství zpět *ex tunc*. Tyto prvky jsou podstatné pro *soudní přezkum prováděný z hlediska unijního práva* a zkoumání přiměřenosti ztráty státní příslušnosti, která vede ke ztrátě statusu občana Unie, vyžadované Soudním dvorem musí být příslušnými vnitrostátními orgány a soudy provedeno důkladně a pečlivě.

47. Proto lze jen stěží pochybovat, že zkoumání ztráty státní příslušnosti, která vede ke ztrátě statusu občana Unie, jak ji stanoví právní úprava dotčená v původním řízení, musí být provedeno ve světle těchto zásad.

C. K použití zásad vyplývajících z judikatury v této věci

48. Úvodem připomínám, že žalobkyně v původním řízení ztratila svoji dánskou státní příslušnost ze zákona při dosažení věku 22 let podle čl. 8 odst. 1 první věty zákona o státní příslušnosti z důvodu absence skutečné vazby k Dánsku, a jelikož podala svoji žádost o zachování této státní příslušnosti až po dosažení věku 22 let, nevztahovala se na ni výjimka stanovená v čl. 8 odst. 1 druhé větě tohoto zákona.

49. Žalobkyni v původním řízení tak hrozí ztráta jejího statusu občanky Unie, který je podle ustálené judikatury předurčen být základním statutem státních příslušníků členských států⁴².

50. S ohledem na rámec vyplývající z judikatury představené výše⁴³, a především na rozsudek Tjebbes a další, je zřejmé, že situace občana Unie, který je státním příslušníkem pouze jednoho členského státu a kterému hrozí ztráta statusu přiznaného článkem 20 SFEU, jakož i práv s ním spojených, spadá svojí povahou a svými důsledky do působnosti unijního práva⁴⁴. Z toho vyplývá, že pokud situace žalobkyně v původním řízení spadá do působnosti unijního práva, musí Dánské království při výkonu své pravomoci v oblasti státní příslušnosti dodržovat unijní právo a tato situace podléhá přezkumu s ohledem na toto právo⁴⁵.

51. Ve světle tohoto konstatování vyvstává otázka, zda je ztráta státní příslušnosti ze zákona stanovená v čl. 8 odst. 1 dánského zákona o státní příslušnosti v souladu s unijním právem. Připomínám, že jak vyplývá z judikatury Soudního dvora, aby byla ztráta státní příslušnosti stanovena vnitrostátními právními předpisy s tímto právem v souladu, je třeba, aby sledovala důvod obecného zájmu, což znamená, že tyto předpisy musí být způsobilé dosáhnout sledovaného cíle a ztráta, ke které vedou, nesmí být považována za svévolný akt⁴⁶.

⁴² – Rozsudky ze dne 20. září 2001 ve věcech Grzelczyk (C-184/99, EU:C:2001:458, bod 31), a Wiener Landesregierung (bod 38 a citovaná judikatura).

⁴³ – Viz body 29, 30 a 33 tohoto stanoviska.

⁴⁴ – Viz rozsudek Tjebbes a další, bod 32.

⁴⁵ – V tomto ohledu viz rozsudky Rottmann, body 42 a 45, jakož i Tjebbes a další, bod 32. Dánská vláda na jednání tvrdila, že z rozhodnutí hlav států a předsedů vlád přijatém na zasedání Evropské rady v Edinburghu, které se konalo 11. a 12. prosince 1992, vyplývá, že Dánské království požívá široké možnosti uvážení, pokud jde o vymezení podmínek nabývání a pozbývání státní příslušnosti, a má zvláštní postavení, pokud jde o občanství Unie. Komise však připomněla, že relevantní části tohoto rozhodnutí týkající se občanství Unie jsou formulovány stejnými slovy jako Prohlášení č. 2 o státní příslušnosti členského státu, jež bylo přiloženo členskými státy k závěrečnému aktu Smlouvy o EU. V tomto ohledu viz rozsudek Rottmann, bod 40. Komise rovněž připomněla, že z judikatury Soudního dvora vyplývá, že členské státy při výkonu pravomoci v oblasti nabývání a pozbývání státní příslušnosti musí dodržovat unijní právo. Viz zejména rozsudek Rottmann, bod 41.

⁴⁶ – V tomto smyslu viz rozsudek Rottmann, body 51 až 54.

52. Žalobkyně v původním řízení tvrdí, že automatická a bezvýjimečná ztráta státní příslušnosti stanovená v čl. 8 odst. 1 zákona o státní příslušnosti sice sleduje legitimní cíl a účel zachovat skutečnou vazbu a ochránit jedinečný vztah solidarity a loajálnosti mezi členským státem a jeho občany, není však s to tento cíl zajistit. Kromě toho automatická ztráta stanovená tímto ustanovením není přiměřená, a je tudíž v rozporu s článkem 20 SFEU ve spojení s článkem 7 Listiny.

53. Naproti tomu dánská vláda ve svých písemných vyjádřeních tvrdí, že posouzení legality a přiměřenosti čl. 8 odst. 1 zákona o státní příslušnosti vůči osobám, které v okamžiku podání žádosti o zachování státní příslušnosti dosáhly věku 22 let, musí vycházet z celkového posouzení dánské úpravy ztráty a zpětného nabývání státní příslušnosti. Přiměřenost ztráty dánské státní příslušnosti ze zákona u osob, které dosáhly věku 22 let, musí být rovněž posouzena ve světle pravidel o zachování státní příslušnosti do dosažení tohoto věku, která jsou celkově velmi mírná. Navíc se tato vláda domnívá, že legalita a přiměřenost pravidel týkajících se ztráty dánské státní příslušnosti je podpořena skutečností, že může na základě posouzení v jednotlivých případech povolit zachování této příslušnosti, pokud je žádost podaná před dosažením věku 22 let.

54. Ve světle představené judikatury tudíž budu zkoumat, zda dotčené vnitrostátní právní předpisy, které stanoví ztrátu dánské státní příslušnosti, a v důsledku toho ztrátu statusu občana Unie pro žalobkyni v původním řízení, sledují legitimní důvod a jsou s to naplnit sledovaný cíl a zda právní úprava ztráty dánské státní příslušnosti dodržuje zásadu proporcionality, pokud jde o důsledky, které má na situaci žalobkyně v původním řízení.

1. Přezkum legitimacy důvodu obecného zájmu sledovaného právní úpravou ztráty dánské státní příslušnosti

55. Zaprvé bych připomněl, že Soudní dvůr již rozhodl, že je legitimní, že členský stát chce chránit jedinečný vztah solidarity a loajálnosti mezi ním samotným a jeho státními příslušníky, jakož i vzájemnost práv a povinností, které jsou základem vztahu založeného státní příslušností⁴⁷. Podle Soudního dvora je tedy legitimní, že členský stát je v rámci výkonu své pravomoci, která mu umožňuje vymezit podmínky pro nabývání a ztrátu státní příslušnosti, oprávněn vycházet z předpokladu, že státní příslušnost je odrazem projevení skutečné vazby mezi ním samotným a jeho státními příslušníky, a tudíž spojit neexistenci nebo zánik takové skutečné vazby se ztrátou této příslušnosti⁴⁸.

56. Zadruhé rovněž připomínám, že Soudní dvůr již měl příležitost v rozsudku Tjebbes a další upřesnit, že kritérium založené na obvyklém pobytu státních příslušníků tohoto státu po dostatečně dlouhou dobu „mimo tento členský stát a území, na něž se vztahuje Smlouva o EU“, lze považovat za kritérium odrážející neexistenci takové skutečné vazby⁴⁹.

57. Jak vyplývá z předkládacího rozhodnutí, v projednávané věci má ustanovení čl. 8 odst. 1 zákona o státní příslušnosti za cíl zabránit předávání dánské státní příslušnosti po generace na osoby, které nemají nebo již nemají skutečnou vazbu na Dánsko. Podle dánské vlády se dánský

⁴⁷ – Rozsudky Rottmann (bod 51), Tjebbes a další (bod 32), jakož i Wiener Landesregierung (bod 52).

⁴⁸ – Rozsudek Tjebbes a další, bod 35. Viz také stanovisko generálního advokáta Mengozziho ve věci Tjebbes a další (C-221/17, EU:C:2018:572, bod 53).

⁴⁹ – Rozsudek Tjebbes a další, bod 36. Viz také stanovisko generálního advokáta Mengozziho ve věci Tjebbes a další (C-221/17, EU:C:2018:572, bod 54). Kurzívou zvýraznil autor stanoviska.

zákonodárce domníval, že osoby narozené v zahraničí, *které nežily v Dánsku* nebo v tomto členském státě nepobývaly po dostatečně dlouhou dobu, postupně, jak dospívají, ztrácejí svoji loajlnost a solidaritu a vazbu k tomuto členskému státu⁵⁰.

58. Za těchto podmínek jsem toho názoru, že je v zásadě legitimní, jak tvrdí dánská a francouzská vláda, jakož i Komise, aby členský stát měl za to, že osoby narozené v zahraničí, které v tomto členském státě nežily ani nepobývaly tak, aby mohly prokázat skutečnou vazbu k tomuto státu, *mohou* postupně ztratit svoji loajlnost a solidaritu, jakož i svoji vazbu k uvedenému členskému státu. V tomto ohledu podotýkám, že čl. 7 odst. 1 písm. e) Evropské úmluvy o státním občanství stanoví, že státního občanství *lze* pozbyt ze zákona v případě neexistence jakékoli skutečné vazby mezi státem a jeho státním příslušníkem, který obvykle pobývá v zahraničí⁵¹.

59. Proto se mi zdá, že je v zásadě legitimní, aby členský stát rozhodl, že taková kritéria, jako je pobyt na jeho území po dobu, která je v souhrnu kratší než jeden rok, nesvědčí o skutečné vazbě k tomuto členskému státu, a dále aby stanovil určitý věk, jako v projednávaném případě 22 let, za účelem přezkoumání, zda jsou podmínky pro ztrátu státní příslušnosti splněny.

60. Nicméně musím pro úplnost zmínit důležitý aspekt, zdůrazněný Komisí v jejích písemných vyjádřeních a diskutovaný na jednání v návaznosti na dotaz Soudního dvora, který přesahuje problém, s nímž se potýká předkládající soud. Tím je, zda lze kritérium pro ztrátu státní příslušnosti, které je založeno na skutečnosti, že dánský státní příslušník má bydliště mimo Dánsko, a které nerozlišuje mezi bydlištěm v Unii a bydlištěm ve třetím státě, považovat za legitimní kritérium z hlediska unijního práva, pokud tato ztráta vede ke ztrátě statusu občana Unie⁵².

61. Použití takového kritéria bydliště by totiž mělo za důsledek, jak ve svých písemných a ústních vyjádřeních správně zdůraznila Komise, že osoba, která je občanem Dánska, a zároveň státním příslušníkem třetího státu, narozená v jiném členském státu matce nebo otci s dánskou státní příslušností, kteří využili svého práva na volný pohyb podle článku 21 SFEU, tak ztratí ze zákona svou dánskou státní příslušnost, a tudíž i svůj status občana Unie, jestliže po dosažení věku 22 let splňuje kumulativní podmínky stanovené v čl. 8 odst. 1 první větě zákona o státní příslušnosti a na kterou se nevztahuje výjimka stanovená v čl. 8 odst. 1 druhé větě téhož zákona. Jinak řečeno, skutečnost, že její rodiče vykonávají práva spojená se statutem občanů Unie, by paradoxně vedla k tomu, že tato osoba ztratí veškerá práva spojená se svým statutem občana Unie⁵³. K této ztrátě

⁵⁰ – I když si kladu otázku, zda tato postupná ztráta skutečné vazby může být zobecněna na všechny osoby, které spadají do působnosti napadeného ustanovení, souhlasím s názorem, že *v zásadě může* existovat riziko, že taková postupná ztráta skutečné vazby může *v určitých případech* nastat. Kromě toho se domnívám, že je možné uvažovat o tom, že někteří občané Unie mohou mít skutečnou vazbu k více členským státům. Zpochybnění takového konstatování by vedlo ke zpochybnění samotné podstaty občanství Unie. Podle mého názoru by bylo paradoxní nepřijmout případné důsledky, které pro státní příslušníky může mít výkon jedné ze základních svobod Unie, a sice volného pohybu osob.

⁵¹ – Evropská úmluva o státním občanství, jež byla přijata dne 6. listopadu 1997 v rámci Rady Evropy a vstoupila v platnost dne 1. března 2000, byla ratifikována Dánským královstvím dne 24. července 2002. Vysvětlující zpráva k této úmluvě uvádí, že účelem tohoto ustanovení je umožnit státu, pokud si to přeje, zabránit svým státním příslušníkům, kteří dlouhodobě žijí v zahraničí, aby si ponechali státní občanství tohoto státu, pokud vazba na tento stát již neexistuje nebo byla nahrazena vazbou na jiný stát, přičemž se má za to, že stejně jako v projednávané věci se jedná o osoby s dvojím státním občanstvím, a proto nehrozí riziko bezdomovectví. Viz bod 70 této zprávy.

⁵² – Neexistenci takového rozlišování potvrdila dánská vláda v odpovědi na otázku položenou Soudním dvorem. Pokud jde o rozlišování zavedené dánskými právními předpisy mezi, konkrétně, bydlištěm ve Finsku nebo ve Švédsku a bydlištěm v jiném členském státě, dánská vláda na jednání potvrdila, že § 8 odst. 3 zákona o státní příslušnosti stanoví, že doba pobytu v délce sedmi let v těchto dvou členských státech se považuje za prokázání skutečné vazby k Dánsku. V tomto ohledu Komise v odpovědi na otázku položenou Soudním dvorem uvedla, že toto pravidlo představuje diskriminaci založenou na členském státu bydliště, kterou lze považovat za nekonzistentní s důvodem obecného zájmu, který sledují dánské právní předpisy. Viz rovněž poznámka pod čarou 6 tohoto stanoviska.

⁵³ – Komise v odpovědi na otázku položenou Soudním dvorem zdůraznila, že z použití takového kritéria vyplývá, že výkon práva na pohyb a pobyt dotčeného dánského státního příslušníka vede ke ztrátě tohoto práva.

by mimoto došlo i v případě, že by tato osoba narozená v jiném členském státě využila mezi 18. a 22. rokem věku svého práva na volný pohyb a pobyt zejména za účelem práce a pobytu v jiném členském státě⁵⁴.

62. V tomto ohledu, ačkoli sdílím pochyby Komise ohledně legitimacy takového kritéria bydliště a jeho obecného dopadu na volný pohyb občanů v Unii, nedomnívám se, že v projednávané věci je k zodpovězení otázky položené předkládajícím soudem nutná zvláštní a podrobná analýza zaměřená na tento prvek. Z předkládacího rozhodnutí totiž vyplývá, že žalobkyně v původním řízení s výjimkou pobytu v délce tří nebo čtyř týdnů ve Francii⁵⁵ nepobývala v jiném členském státě než v Dánsku a vždy žila ve Spojených státech. Nastíním nicméně následující poznámky pro případ, že by Soudní dvůr byl jiného názoru.

63. Nejprve připomínám, že problém představený v předchozích bodech se nevyskytl ve věci, v níž byl vydán rozsudek Tjebbes a další, neboť kritérium založené na bydlišti, které bylo stanoveno ve sporných nizozemských právních předpisech, jež byly předmětem tohoto rozsudku, nerozlišovalo mezi bydlištěm v Nizozemsku a bydlištěm v jiném členském státě⁵⁶. I když tak sice Soudní dvůr v uvedeném rozsudku považoval toto kritérium za odrážející neexistenci skutečné vazby, přesto raději upřesnil, že se jednalo o bydliště „mimo [dotyčný] členský stát a území, na něž se vztahuje Smlouva o EU“⁵⁷.

64. Dále je třeba mít na paměti, že pokud jde o občany Unie, kteří se narodili v hostitelském členském státě a nikdy nevyužili práva na volný pohyb, Soudní dvůr již rozhodl, že tito občané jsou oprávněni dovolávat se čl. 21 odst. 1 SFEU a ustanovení přijatých k jeho provedení⁵⁸.

65. Konečně považuji za samozřejmé, že kritérium, které nerozlišuje, pokud jde o ztrátu státní příslušnosti po dosažení věku 22 let, jež má pro dotyčnou osobu za důsledek ztrátu statusu občana Unie, mezi bydlištěm nebo pobytem v třetím státě a bydlištěm nebo pobytem v členském státě, představuje jasné omezení práva na volný pohyb a pobyt na území členských států, které může dánského státního příslušníka odradit od výkonu tohoto práva⁵⁹. V tomto ohledu musím poznamenat, že nechápu, jak by bylo možné tvrdit, že takové omezení práva na volný pohyb a pobyt občana EU je přiměřené. Skutečnost, že takový občan může pozbyt svého státního občanství z důvodu volby bydliště v jiném členském státě, než je členský stát, jehož je státním příslušníkem, totiž podle mého názoru nepřiměřeně omezuje právo tohoto občana na volný pohyb a pobyt. Tudíž, jak správně uvedla Komise na jednání, bydliště a pobyt na území Evropské unie nemohou být považovány za přerušování skutečné vazby mezi občanem Unie a členským státem jeho původu.

⁵⁴ – Tak tomu podle mého názoru je v případě dánského státního příslušníka narozeného v Nizozemsku dánskému otci a americké matce, který ve věku 18 let využije svého práva na volný pohyb a pobyt, aby mohl pracovat nebo studovat v Itálii, a zůstane tam až do dosažení věku 22 let. Je třeba rovněž poznamenat, že jak Komise vysvětlila v odpovědi na otázku položenou Soudním dvorem, situace, kdy by takový státní příslušník měl dvojí, dánské a italské občanství, by rovněž spadala do působnosti unijního práva. V takovém případě by se jednalo nikoli o ztrátu statusu občana Unie, ale o omezení práva na volný pohyb a pobyt v Unii.

⁵⁵ – Žalobkyně v původním řízení na jednání potvrdila, že se jednalo o prázdninový pobyt.

⁵⁶ – Rozsudek Tjebbes a další, bod 10.

⁵⁷ – Rozsudek Tjebbes a další, bod 36. Viz také stanovisko generálního advokáta Mengozziho ve věci Tjebbes a další (C-221/17, EU:C:2018:572, bod 54). Kurzívou zvýraznil autor stanoviska.

⁵⁸ – Rozsudky ze dne 19. října 2004, Zhu a Chen (C-200/02, EU:C:2004:639, bod 26), ze dne 13. září 2016, Rendón Marín (C-165/14, EU:C:2016:675, body 42 a 43), jakož i ze dne 2. října 2019, Bajratari (C-93/18, EU:C:2019:809, bod 26).

⁵⁹ – Viz stanovisko generálního advokáta Poiarses Madura ve věci Rottmann (C-135/08, EU:C:2009:588, bod 32), podle něhož „státem stanovené pravidlo, které by ukládalo pozbytí státního občanství v případě přemístění bydliště do jiného členského státu, by nepochybně zakládalo porušení práva na volný pohyb a pobyt příznaného občanu Unie článkem [21 SFEU].“

66. Za těchto podmínek a s přihlédnutím ke svým výhradám ohledně účinků takového kritéria bydliště, jako je kritérium stanovené v čl. 8 odst. 1 první větě zákona o státní příslušnosti, na volný pohyb občanů v Unii, jsem toho názoru, že za okolností věci v původním řízení unijní právo v zásadě nebrání tomu, aby v situacích, na něž toto ustanovení dopadá, členský stát stanovil z důvodu obecného zájmu ztrátu státní příslušnosti, a to i tehdy, pokud tato ztráta má za následek pro dotyčnou osobu ztrátu jejího statusu občana Unie.

2. Ke kontrole přiměřenosti dotčené vnitrostátní právní úpravy vzhledem k důsledkům, které má pro dotyčnou osobu

67. Ve světle judikatury Soudního dvora, a především bodů 40 až 42 rozsudku Tjebbes a další⁶⁰ mám pochybnosti o tom, zda je právní úprava ztráty dánské státní příslušnosti, která nastává při dosažení věku 22 let, tak jak je stanovena v čl. 8 odst. 1 zákona o státní příslušnosti a jak je uplatňována dánskými orgány ve správní praxi, v souladu se zásadou proporcionality. Mé pochybnosti nepramení pouze z jediného aspektu právní úpravy dotčené v původním řízení, ale z několika konstitutivních prvků této úpravy, které se týkají jednak neexistence individuálního posouzení důsledků ztráty statusu občana Unie z hlediska unijního práva u každé osoby, která podala žádost po dosažení věku 22 let, a jednak zpětného nabytí státního občanství *ex tunc*.

a) K systematické absenci individuálního posuzování důsledků ztráty statusu občana Unie z hlediska unijního práva u každé osoby, která podala žádost po dosažení věku 22 let

68. Připomínám, že pochyby předkládajícího soudu vycházejí ze skutečnosti, že ztráta dánské státní příslušnosti, a tudíž statusu občana unie je automatická, a že zákon o státní příslušnosti nestanoví žádnou výjimku. Jak uvedla Komise na jednání, v situaci dotčené v původním řízení osoba, které se tato ztráta týká, neměla *nikdy* možnost využít individuální posouzení své situace, ani případně situace své rodiny. Domnívám se, že tento bod je jádrem problémů představovaných právní úpravou ztráty státní příslušnosti ze zákona, která je napadena v projednávané věci.

69. Zaprvé bych chtěl uvést, že *jediný způsob*, který má dánský státní příslušník k dispozici, aby měl možnost využít *individuální posouzení* důsledků ztráty státní příslušnosti, které má za následek ztrátu statusu občana Unie, z hlediska unijního práva, je podání žádosti o zachování dánské státní příslušnosti *před* dosažením věku 22 let⁶¹, přesněji *mezi 21. a 22. rokem*⁶², což je podle mého názoru velmi krátká doba. Podá-li svou žádost po dosažení tohoto věku, bude posouzena pouze za účelem ověření, zda jsou splněny podmínky stanovené v čl. 8 odst. 1 první

⁶⁰ – Viz body 35 a 36 tohoto stanoviska.

⁶¹ – K novelizaci § 8 odst. 1 zákona o státní příslušnosti v návaznosti na vydání rozsudku Tjebbes a další viz bod 25 tohoto stanoviska.

⁶² – Připomínám, že předkládající soud vysvětluje, že v případě žádosti o zachování státní příslušnosti podané *před dosažením věku 21 let*, ministerstvo pro přistěhovalectví a integraci *nezaujímá stanovisko* k otázce, zda si žadatel zachoval dánskou státní příslušnost, ale vydává pouze potvrzení o dánské státní příslušnosti *s výhradou* ztráty této státní příslušnosti při dosažení věku 22 let podle § 8 zákona o státní příslušnosti. Přiznávám, že argument, podle něhož musí být posouzení zachování státní příslušnosti provedeno co nejdříve k věku 22 let, aby dánské orgány mohly zaujmout stanovisko ohledně tohoto zachování, se mi nejvíce jeví přesvědčivý. Viz bod 24 tohoto stanoviska.

věť. Pokud splněné jsou, bude tato žádost automaticky zamítnuta⁶³ a dotyčná osoba nejen že ztratí svoji dánskou státní příslušnost, a tudíž i svůj status občana Unie, ale ani nemá možnost kdykoli využít individuální posouzení důsledků této ztráty z hlediska unijního práva.

70. Zadruhé bych podotknul, že z informací poskytnutých předkládajícím soudem vyplývá, že v návaznosti na vydání rozsudku Tjebbes a další ministerstvo pro přistěhovalce a integraci rozhodlo, že bývalí dánští státní příslušníci, kteří dosáhli věku 22 let k 1. listopadu 1993 nebo později, požádali o zachování své dánské státní příslušnosti *před* dosažením věku 22 let a byli předmětem rozhodnutí o ztrátě státní příslušnosti podle článku 8 zákona o státní příslušnosti, které mělo za následek ztrátu jejich občanství Unie, mohou požádat o přezkoumání tohoto rozhodnutí⁶⁴. Zatímco tak tito státní příslušníci měli možnost využít takový opětovný přezkum z hlediska unijního práva, žalobkyně v původním řízení, ačkoli dosáhla věku 22 let po 1. listopadu 1993, však tuto možnost využít nemohla, protože podala svoji žádost o zachování státní příslušnosti 43 dnů *po* dosažení věku 22 let.

1) K námitkám uváděným dánskou vládou

71. Pokud jde o důvod zachování požadavku stanoveného v čl. 8 odst. 1 první větě zákona o státní příslušnosti, podle něhož musí být žádost o zachování dánské státní příslušnosti podaná *před* dosažením věku 22 let, předkládající soud uvádí, že z přípravných prací na tomto ustanovení vyplývá, že během jeho novelizace za účelem dosažení souladu s rozsudkem Tjebbes a další dánský zákonodárce uvedl, že „tento rozsudek podle všeho neukládá povinnost zavést systematickou možnost takového [individuálního] posouzení“.

72. K tomu dánská vláda ve svých písemných a ústních vyjádřeních tvrdila, že z rozsudku Tjebbes a další nevyplývá, že by individuální posouzení mělo být umožněno kdykoli, když si to dotyčná osoba přeje. Podle jejího výkladu tohoto rozsudku stačí, že takové posouzení provedeno být může, což je podle jejího názoru případ, kdy je žádost o zachování státní příslušnosti podaná před dosažením věku 22 let.

73. Pokud bychom tento výklad přijali v této věci, vyvstaly by následující otázky: je třeba mít v určitých situacích za to, že osoba může pozbyť státní příslušnost členského státu, což má za následek ztrátu statusu občana Unie, aniž je *kdykoli* provedeno individuální posouzení této ztráty a jejích důsledků pro tuto osobu z hlediska unijního práva? A je třeba mít za to, jak navrhuje tato vláda, že povinnost členských států provést toto individuální posouzení, jak je stanovena v judikatuře Soudního dvora, může být omezena prekluzivní lhůtou?

74. Tyto otázky mě vedou k jasnému závěru, že tento výklad rozsudku Tjebbes a další ze strany dánského zákonodárce a dánské vlády nemůže obstát, protože je založen na nesprávném výkladu tohoto rozsudku.

⁶³ – Na jednání dánská vláda v odpovědi na otázku položenou Soudním dvorem uvedla, že dánské orgány sice své státní příslušníky systematicky *neinformují* o podmínkách pozbytí jejich státní příslušnosti při dosažení věku 22 let, pravidlo její ztráty se však nachází na straně 2 cestovních pasů. Dánská vláda mimoto rovněž upřesnila, že pas osoby dotčené ztrátou dánské státní příslušnosti již není po dosažení věku 22 let platný. Ohledně tohoto aspektu jsem názoru, že zmínka o tomto pravidlu na straně 2 pasu nemá vliv na problém, který je jádrem této věci, a sice absolutní nemožnost žalobkyně v původním řízení napadnout ztrátu své státní příslušnosti, která má za následek ztrátu jejího statusu občana Unie, a tudíž mít možnost využít kontrolu přiměřenosti důsledků této ztráty z hlediska unijního práva.

⁶⁴ – Předkládající soud v tomto ohledu odkazuje na dokument ministerstva pro přistěhovalce a integraci nazvaný „Orientering om behandlingen af ansøgninger om bevis for bevarelse af dansk indfødsret efter EU-Domstolens dom i sag C-221/17, Tjebbes“ (Informace k vyřizování žádostí o potvrzení o zachování dánské státní příslušnosti v návaznosti na rozsudek Soudního dvora Evropské unie ve věci C-221/17, Tjebbes).

75. Zaprvé takový výklad je podle mého názoru v rozporu s povinností příslušných vnitrostátních orgánů a soudů dodržovat v oblasti ztráty statusu občana Unie zásadu proporcionality a dále provádět v rámci dodržování této zásady individuální posuzování důsledků ztráty tohoto statusu z hlediska unijního práva.

76. Zadruhé takový výklad by umožnil členským státům, aby článek 20 SFEU, jak ho vykládá Soudní dvůr, v takových situacích, jako je situace v původním řízení, zbavily jeho užitečného účinku. Připomínám, že podle ustálené judikatury je status občana Unie předurčen k tomu být základním statusem státních příslušníků členských států. Tento status tak nemůže být zbaven svého užitečného účinku, a tudíž práva, která přiznává, nemohou být porušena přijetím vnitrostátních právních předpisů, které nejsou v souladu s unijním právem.

2) Ke správnému výkladu rozsudku Tjebbes a další

77. Připomínám, že z judikatury Soudního dvora vyplývá, že ze zásady, podle níž členské státy musí při výkonu svých pravomocí v oblasti nabývání a pozbývání státní příslušnosti dodržovat unijní právo, nelze dovodit, že podmínky ztráty státní příslušnosti, která má za následek ztrátu statusu občana Unie, jsou mimo kontrolu unijního práva⁶⁵. K tomu Soudní dvůr v rozsudku Tjebbes a další potvrdil, že ztráta státní příslušnosti členského státu ze zákona je neslučitelná se zásadou proporcionality, pokud příslušná vnitrostátní právní úprava neumožňuje provést kdykoli individuální posouzení důsledků této ztráty pro dotyčné osoby z hlediska unijního práva⁶⁶.

78. Na rozdíl od toho, co uvedl Soudní dvůr v bodech 41 a 42 rozsudku Tjebbes a další, v situaci, jako je situace žalobkyně v původním řízení, kdy došlo ke ztrátě dánské státní příslušnosti ze zákona a tato ztráta má za následek ztrátu statusu občana Unie, přitom musím konstatovat, že dánské orgány *nejsou schopny* příležitostně *posoudit* důsledky této ztráty státní příslušnosti u v *šech* dánských státních příslušníků, kteří podali žádost o její zachování po dosažení věku 22 let. Tito příslušníci totiž *nikdy* možnost využít individuálního posouzení přiměřenosti důsledků, které jim tato ztráta působí z hlediska unijního práva. Neexistence takového posouzení je podle mého názoru nejen automatická, jak konstatuje předkládající soud, ale rovněž *systematická*.

79. Správný výklad rozsudku Tjebbes a další vyžaduje, aby *všechny* situace ztráty státní příslušnosti, které mají za následek ztrátu statusu občana Unie, bylo možné posoudit z hlediska zásady proporcionality, jak ji vykládá Soudní dvůr ve své judikatuře vztahující se k článku 20 SFEU, což předpokládá povinnost individuálního posouzení *rovněž* u osob, které se nacházejí v takové situaci, jako je situace žalobkyně v původním řízení. Podle právních předpisů dotčených v původním řízení přitom určité situace, kdy má ztráta statusu občana Unie potenciálně nepřiměřené důsledky, nebudou nikdy moci být posouzeny z hlediska unijního práva, i když dotyčné osoby ztrácejí všechna práva s tímto statusem spojená.

80. Je možné to akceptovat? Nemyslím si.

⁶⁵ – V tomto smyslu viz rozsudky Rottmann (body 41 až 43, 45, 48, 56 a 59), Tjebbes a další (body 30, 32, 40 až 42 a 45), jakož i Wiener Landesregierung (body 44, 59, 61 a 73). Viz také body 29 až 43, a především bod 45 tohoto stanoviska.

⁶⁶ – Rozsudek Tjebbes a další, bod 41. Připomínám, že ve věci, ve které byl vydán tento rozsudek, se jednalo o to, aby se Soudní dvůr vyslovil nikoli k pravomoci vymežit podmínku ztráty státní příslušnosti ve vnitrostátních právních předpisech (jako je bydliště státních příslušníků členského státu po nepřetržitou dobu deseti let mimo tento členský stát i mimo Unii), ale k neslučitelnosti těchto předpisů se zásadou proporcionality, protože neumožňují *kdykoli* posoudit důsledky této ztráty z hlediska unijního práva. K tomuto rozdílu viz moje úvahy v bodě 45 tohoto stanoviska.

81. V tomto ohledu připomínám, že Soudní dvůr v rozsudku Wiener Landesregierung již rozhodl, že *každá ztráta* statusu občana Unie, včetně té dočasné, znamená, že dotyčná osoba je po neurčitou dobu zbavena možnosti požívat všech práv, která tento status přiznává⁶⁷. Proto v takové situaci, jako je situace dotčená v původním řízení, kdy osoba ze zákona při dosažení věku 22 let již ztratila svou státní příslušnost, a tedy i svůj status občana Unie, aniž měla možnost tuto ztrátu zpochybnit s ohledem na důsledky, které to pro ni má z hlediska unijního práva, je dotyčný členský stát povinen zajistit užitečný účinek článku 20 SFEU.

82. Přestože jsou, tak jako v projednávaném případě, důvody ztráty státní příslušnosti, která má za následek ztrátu statusu občana Unie, v zásadě legitimní, tato ztráta může nastat pouze v případě, že příslušné vnitrostátní orgány a soudy dodrží zásadu proporcionality. Je pravda, že vnitrostátní právní úprava může stanovit *pravidlo* o ztrátě státní příslušnosti ze zákona, jelikož takové legislativní rozhodnutí je ve výlučné pravomoci členských států. Skutečnost, že *vnitrostátní postup* stanovený touto právní úpravou neumožňuje dotyčné osobě napadnout tuto ztrátu v rámci kontroly přiměřenosti⁶⁸, a tudíž mít možnost využít individuálního posouzení důsledků této ztráty, je však věc jiná. Skutečnost, že členský stát může legitimně stanovit ztrátu státní příslušnosti ze zákona, tak musí být odlišena od dodržení zásady proporcionality uvedené ztráty z hlediska unijního práva.

83. Za těchto okolností by bylo možné tvrdit, že taková úplná a systematická absence individuálního posouzení u osob, které podaly žádost po dosažení věku 22 let, není s to dosáhnout cíle sledovaného povinností provádět posouzení přiměřenosti, a sice umožnit jim zachovat si státní příslušnost dotčeného členského státu, a tedy i status občana Unie, a že zbavení státní příslušnosti, které vyplývá z napadeného ustanovení, je svévolným a nekonzistentním aktem.

84. Pro ilustraci uvedu situaci dvou sester dánské státní příslušnosti, AA a BB. AA se narodila v Dánsku, ale krátce po svém narození se odstěhovala se svými rodiči do Spojených států. Naproti tomu BB se narodila ve Spojených státech, a je tak ve stejné situaci jako žalobkyně v původním řízení. V takovém případě by použití čl. 8 odst. 1 zákona o státní příslušnosti na obě tyto sestry mělo za důsledek, že AA by si svoji dánskou státní příslušnost z důvodu svého narození v Dánsku zachovala, zatímco BB, která podala svoji žádost o zachování dánské státní příslušnosti krátce po dosažení věku 22 let, by automaticky svou státní příslušnost, a tudíž i status občana Unie, ztratila, *aniž měla možnost takovou ztrátu napadnout*.

85. V projednávané věci žalobkyně v původním řízení v odpovědi na otázku položenou Soudním dvorem na jednání uvedla, že její sourozenci si mohli zachovat svou dánskou státní příslušnost, a tudíž i svůj status občanů Unie, protože podali žádost včas. Jsme zde tak v situaci, kdy žalobkyně v původním řízení je v rámci rodiny jediná osoba, která tuto státní příslušnost, a tudíž i svůj status občana Unie, ztratila.

86. V tomto ohledu je třeba připomenout, že individuální posouzení situace dotyčné osoby vyžaduje případné posouzení situace jejich rodinných příslušníků, aby bylo možné určit, zda má ztráta státní příslušnosti dotyčného členského státu, pokud je spojena se ztrátou statusu občana Unie, důsledky, které ve vztahu k cíli sledovanému vnitrostátním zákonodárcem nepřiměřeně ovlivňují běžný vývoj rodinného a profesního života této osoby z pohledu unijního práva⁶⁹. V případě neexistence takového posouzení přiměřenosti nebudou příslušné vnitrostátní orgány,

⁶⁷ – Bod 48 uvedeného rozsudku.

⁶⁸ – Například v rámci řízení o odebrání cestovního dokladu nebo při příležitosti vyřizování žádosti o vydání nového pasu.

⁶⁹ – Rozsudky Tjebbes a další (bod 44), jakož i Wiener Landesregierung (bod 59).

a případně vnitrostátní soudy schopny ujistit se o tom, že takové rozhodnutí je v souladu se základními právy zaručenými Listinou, a zejména s právem na respektování rodinného života, které je zakotveno v článku 7 Listiny⁷⁰.

87. Jsem tudíž toho názoru, že bez ohledu na legitimní rozhodnutí vnitrostátního zákonodárce zavést či nezavést věkovou mez pro ztrátu státní příslušnosti ze zákona musí být příslušné vnitrostátní orgány nebo případně vnitrostátní soudy schopny individuálně posoudit každou ztrátu státní příslušnosti, která má za následek ztrátu statusu občana Unie, v okamžiku podání žádosti o zachování státní příslušnosti. V tomto případě vyvstává otázka, které období by mělo být při takovém posouzení v rámci kontroly přiměřenosti zohledněno. V tomto ohledu Komise správně uvedla, že toto posouzení by mohlo být provedeno s ohledem na situaci dotyčné osoby ve věku 22 let. Pokud by individuální posouzení bylo možné i v případě, že by žádost o zachování státního občanství byla podána po dosažení věku 22 let, bylo by podle mého názoru takové omezení doby, která se zohledňuje pro provedení tohoto posouzení, v souladu se zásadou právní jistoty i zásadou proporcionality. K tomu je třeba dodat, že v případě, kdy by uvedené posouzení bylo provedeno s ohledem na situaci dotyčné osoby ve věku 22 let, případná existence nových skutečností by v některých případech mohla přesto vyžadovat jejich nové posouzení.

b) K absenci možnosti zpětného získání státního občanství ex tunc v režimu ztráty státní příslušnosti ze zákona s možností jejího následného získání zpět v rámci obecného řízení o naturalizaci

88. Jak jsem již uvedl, předkládající soud se táže rovněž na obtíže spojené s nabytím státního občanství zpět udělením po dosažení věku 22 let. V tomto ohledu je dánská vláda toho názoru, že posouzení přiměřenosti ztráty státní příslušnosti stanovené v čl. 8 odst. 1 zákona o státní příslušnosti u osob, které dosáhly věku 22 let v okamžiku podání žádosti o zachování státní příslušnosti, musí vycházet z celkového posouzení dánské právní úpravy ztráty a zpětného získání státní příslušnosti.

89. Jak jsem již uvedl, v tomto ohledu právní úprava ztráty státní příslušnosti ze zákona dává bývalým dánským státním příslušníkům možnost nabytí později státní příslušnost zpět v rámci obecného řízení o naturalizaci za podmínky splnění řady požadavků, včetně pobytu v Dánsku v době podání žádosti o udělení státního občanství a 9 let nepřetržitého pobytu v této zemi⁷¹.

90. Je tato možnost nabytí státní příslušnost zpět dostatečná k tomu, aby bylo možné mít za to, že právní úprava ztráty dánské státní příslušnosti ze zákona je v souladu s požadavky, které vyplývají z unijního práva, jak je vyložil Soudní dvůr v rozsudku Tjebbes a další?

91. Nemyslím si to.

92. Zaprvé, jak jsem již vysvětlil, Soudní dvůr ve své judikatuře zakotvil zásadu, podle níž musí členské státy při výkonu své pravomoci v oblasti nabývání a pozbývání státní příslušnosti dodržovat unijní právo⁷².

⁷⁰ – Rozsudky Tjebbes a další (bod 45), jakož i ve věci Wiener Landesregierung (bod 61).

⁷¹ – Viz body 8 a 26 tohoto stanoviska.

⁷² – Viz rozsudky ze dne 7. července 1992, Micheletti a další (C-369/90, EU:C:1992:295, bod 10), Rottmann, body 39 a 41; Tjebbes a další, bod 30; ze dne 14. prosince 2021, Stolična obština, rajon „Pančarevo“ (C-490/20, EU:C:2021:1008, bod 38), jakož i Wiener Landesregierung (bod 37).

93. Zadruhé, jak jsem rovněž uvedl, Soudní dvůr již rozhodl, že v situaci, kdy došlo ke ztrátě státní příslušnosti určitého členského státu ze zákona a tato ztráta má za následek ztrátu statusu občana Unie, musí být příslušné vnitrostátní orgány a soudy schopny nejen příležitostně posoudit důsledky této ztráty státní příslušnosti, ale rovněž případně zajistit, aby dotyčné osobě byla státní příslušnost navrácena *ex tunc* v případě, že požádá o vydání cestovního dokladu nebo jakéhokoli jiného dokladu potvrzujícího její státní příslušnost⁷³.

94. Je třeba konstatovat, že právní úprava ztráty dánské státní příslušnosti dotčená v původním řízení tuto možnost v rozporu s tím, co rozhodl Soudní dvůr v rozsudku Tjebbes a další, nestanoví. Taková ztráta státní příslušnosti přitom znamená, byť *dočasně* na dobu několika let jako v projednávané věci, že je dotyčná osoba po celou tuto dobu zbavena možnosti požívat všech práv, která jí status občana Unie přiznává⁷⁴. Proto se domnívám, že tato možnost nabýt státní příslušnosti zpět není i v případě zmírnění obecných podmínek v oblasti pobytu dostatečná k tomu, aby bylo možné mít za to, že právní úprava ztráty dánské státní příslušnosti ze zákona je v souladu s požadavky, které vyplývají ze zásady proporcionality podle článku 20 SFEU.

95. Za těchto podmínek jsem toho názoru, že kontrola přiměřenosti důsledků, které přináší ztráta státní příslušnosti, pokud má za následek ztrátu statusu občana Unie, z pohledu unijního práva prováděná pouze na základě žádosti podané dříve, než dotyčná osoba dosáhla 22 let věku a mohla nabýt státní příslušnost zpět *ex tunc*, není dostatečná k tomu, aby splňovala požadavky vyplývající z unijního práva, jako jej vyložil Soudní dvůr v rozsudku Tjebbes a další.

V. Závěry

96. Vzhledem ke všem předchozím úvahám, navrhuji Soudnímu dvoru, aby na předběžnou otázku položenou Østre Landsret (odvolací soud pro východní oblast, Dánsko) odpověděl následovně:

„Článek 20 SFEU ve spojení s článkem 7 Listiny základních práv Evropské unie musí být vykládán v tom smyslu, že brání právnímu předpisu členského státu, který za určitých podmínek stanoví ztrátu státní příslušnosti tohoto členského státu ze zákona při dosažení věku 22 let z důvodu neexistence skutečné vazby, pokud před dosažením tohoto věku nebyla podána žádost o její zachování, přičemž tato ztráta má pro dotyčné osoby, které nemají zároveň státní příslušnost jiného členského státu, za důsledek ztrátu jejich statusu občana Unie a práv s ním spojených, aniž v případě, že je uvedena žádost podána po dosažení věku 22 let, bylo provedeno individuální posouzení důsledků takové ztráty na jejich situaci z hlediska unijního práva z pohledu zásady proporcionality s možností dotyčných osob nabýt státní příslušnost zpět *ex tunc*, pokud požádají o cestovní doklad nebo jakýkoli jiný doklad svědčící o jejich státní příslušnosti.“

⁷³ – Rozsudek Tjebbes a další, bod 42 a výrok.

⁷⁴ – V tomto smyslu viz Rozsudek Wiener Landesregierung, bod 48.